Redactiunea, Administraţiunea şi Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ.
Birourile de anunciurĭ:
Braşovŭ, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30.
Inserate mai primescŭ în Viena: *R. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), H. Schalek, Alois Herndel, M. Dukes, A. Oppelik, J. Donneberg*; în Budapesta: *A. V. Goldberger, Eckstein Bernat*: în Frankfurt: *G. L. Daube*; în Hamburg: *A. Steiner.*
Preţulŭ inserţiunilorŭ: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina a III-a o seria 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LVI.

„Gazeta“ ese în fiă-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria.
Pe un anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe anŭ.
Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe treĭ lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ:
a administraţiune, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe treĭ lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 55. | Braşovŭ, Joi, 11 (23) Martie | 1893.

Braşovŭ, 10 (22) Martie

Décă cineva vré sĕ cunóscă adevĕratele sentimente, aspiraţiunĭ şi tendinţe ale Maghiarilorŭ din dietă faţă cu popórele nemaghiare şi cu cultura lorŭ naţională, n'are decâtŭ sĕ asiste la discusiunile lorŭ asupra bugetului cultelorŭ şi alŭ instrucţiunei publice, séu sĕ urmăréscă cu atenţiune însemnările stenografice despre decursulŭ acestorŭ discusiunĭ.

Pe tĕrêmulŭ cultelorŭ a fostŭ de astă-dată mare divergenţă de părerĭ în camera unguréscă din causa programului bisericescŭ-politicŭ alŭ guvernului, pe care unii nu'lŭ aprobă de locŭ, alţii nu'lŭ găsescŭ destulŭ de lămuritŭ şi îndestulitorŭ, vrêndŭ sĕ provóce prin oposiţia lorŭ căderea actualului ministerŭ, ca sĕ vină ei cu ai lorŭ la cârmă; dér pe tĕrêmulŭ instrucţiunei publice s'au unitŭ érăşĭ cu toţii, guvernamentalii şi oposiţionalii, dândŭ din nou espresiune viuă nisuinţelorŭ lorŭ solidare de a sugruma învĕţămêntulŭ naţionalŭ alŭ popórelorŭ nemaghiare în scopulŭ înaintării intereselorŭ lorŭ de maghiarisare.

Şedinţa de Lunĭ a dietei ne dă o icónă a sentimentelorŭ, aspiraţiunilorŭ şi tendinţelorŭ, de carĭ se conducŭ tóte partidele maghiare în lupta lorŭ contra culturei naţiunilorŭ nemaghiare.

Mai întâiu s'a ridicatŭ unŭ deputatŭ din stânga estremă spre a se face ecoulŭ articulilorŭ apăruţĭ în „Egyetértés“ despre „dacorománismŭ“, dintre carĭ reproducemŭ unulŭ mai nou în numĕrulŭ nostru de adĭ. Acestŭ „dacorománismŭ“, dise elŭ, care se cultivă prin nisuinţele unei Lige, ce sémĕnă cu Schulverein-ulŭ germanŭ, şi prin nisuinţele întregei poporaţiunĭ române, a devenitŭ periculosŭ. Se vede. că ideia de statŭ maghiarŭ n'a pututŭ prinde rădĕcină la Românĭ. Elŭ nu vré sĕ facă responsabilŭ pe guvernŭ pentru acestŭ rĕu, dér fiind-că esistă rĕulŭ, guvernulŭ şi dieta trebue sĕ lucre pentru delăturarea lui.

Pretinsulŭ „periculŭ“, de care a vorbitŭ aicĭ Kossuthistulŭ, a datŭ nutremêntŭ desbaterei ce a urmatŭ şi în care nu s'a tratatŭ, decâtŭ numai de cestiunea cum sĕ se lăţéscă mai multŭ şi cu mai mare succesŭ învĕţămêntulŭ maghiarŭ şi cum sĕ se restrîngă şi sĕ se zădărnicéscă mai bine instrucţiunea naţională a popórelorŭ nemaghiare.

Deputatulŭ Buno se jăluesce, că dintr'unŭ bugetŭ de peste 400 de milióne, Ungaria numai 7 milióne cheltuesce pentru instrucţiunea publică şi de aicĭ 1 milionŭ şi 600,000 pentru instrucţiunea poporală. D lŭ Csaky trebuia sĕ céră sume mai marĭ în interesulŭ învĕţămêntului maghiarŭ. Propune, ca ministrulŭ sĕ facă unŭ tablou despre şcólele câte ar mai fi de lipsă şi despre sumele ce le-ar recere înfiinţarea lorŭ.

Caracteristicŭ este ce i-a rĕspunsŭ ministrulŭ Csaky. Elŭ a arĕtatŭ mai întâiu, că bugetulŭ instrucţiunei s'a măritŭ în anulŭ acesta cu 500,000 fl. şi a arĕtatŭ apoi ce sume marĭ jertfescŭ comunele pentru scopulŭ învĕţămêntului şi pe lângă comune confesiunile. Problema statului este dér împărţită între confesiunĭ şi comune, de aceea statulŭ nu e silitŭ a jertfi sume aşa de marĭ pentru învĕţămêntŭ.

Şi dreptŭ mulţămire, pentru că confesiunile şi comunele, carĭ suntŭ în cea mai mare parte nemaghiare, aducŭ atâtea jertfe uşurându problema statului, d-lŭ Csaky pune tóte în mişcare ca sĕ se maghiariseze asilele de copii şi şcólele poporale şi se laudă cu resultatele dobêndite.

Fiindcă a fostŭ vorbă de inspectorii reg. de şcóle, cărora li-s'a încredinţatŭ „crescerea poporului“, s'a vorbitŭ multŭ şi despre cestiunea inspecţiunei asupra şcólelorŭ poporale. Şovinismulŭ maghiarŭ înţelege sub „inspecţiune“ nicĭ mai multŭ, nicĭ mai puţinŭ, decâtŭ succesiva sugrumare a desvoltării autonóme a şcólelorŭ nemaghiare.

Acésta a dovedit'o contele Apponyi pledândŭ pentru o înăsprire a supra-inspecţiunei statului asupra scólelorŭ, carĭ, după elŭ, nu suntŭ decâtŭ nisce „pepiniere pentru tendinţele antinaţionale şi duşmane statului“. Apponyi propuse sĕ se înfiinţeze pe lângă autorităţile şcolare disciplinare ale confesiunilorŭ şi autorităţĭ disciplinare concurente ale statului, carĭ sĕ supraveghieze scólele confesionale din punctulŭ de privire alŭ unităţii de statŭ şi naţionale maghiare.

Ministrulŭ Csaky s'a grăbitŭ a declara, că consimte cu direcţiunea indicată de Apponyi şi cu ideile, ce le-a desvoltatŭ elŭ; adause însĕ iute şi de grabă, că şi în proiectulŭ de lege pentru salarisarea învĕţătorilorŭ elŭ a propusŭ unŭ felŭ de autorităţĭ disciplinare, carĭ sĕ concureze cu cele confesionale.

Aşadér concurenţă şi atacurĭ pe tótă linia numai şi numai pentru a împiedeca şi zădărnici desvoltarea învĕţămêntului confesionalŭ alŭ naţiunilorŭ nemaghiare. Cum sĕ nu ia în astfelŭ de împrejurărĭ nemulţămirea şi amărăciunea Românilorŭ şi Slavilorŭ dimensiunile cele mai ameninţătóre?

CRONICA POLITICA.

— 10 (22) Martie

Parlamentulŭ ungurescŭ a ajunsŭ sĕ fiă cuprinsŭ de sgârciurĭ. **Afacerea Tisza-Asboth** a provoratŭ scene fórte sgomotóse între „părinţii patriei“. Şedinţa de alaltăierĭ a camerei s'a ocupatŭ cu faimósa notă din 1884 a lui Tisza către Papa. Contele Karolyi Gabor provocă pe ministrulŭ de culte sĕ îndrumeze pe inspectorii şcolasticĭ ca sĕ înfluinţeze asupra educaţiei tinerei generaţii aşa, încâtŭ ajungênd odinióră în dietă, sĕ nu se pórte, cum s'a purtatŭ, „unŭ omŭ comunŭ degradatŭ din rangulŭ de generalŭ (Tissa), pe care îlŭ apasă acuse fórte grave, dér totuşĭ nu s'a clarificatŭ ... Noi nu putemŭ suferi, ca elŭ sĕ fiă pesentŭ aicĭ, până ce nu va fi curăţitŭ. Până atuncĭ mérgă la Gest şi la Roma, sĕ facă acolo politică .... Numele lui nu-lŭ voiu mai pronunţa nicĭodată, şi credŭ că nicĭ ţéra nu!“ Cuvintele lui Karolyi au produsŭ agitaţiă nedescriptibilă. Mai mulţĭ deputaţĭ liberalĭ au făcutŭ sĕ circuleze o listă prin care cerură şedinţă închisă în afacerea acésta. Séra a fostŭ o mare întrunire la clubulŭ liberalŭ. Membrii conferenţei au adusŭ ovaţiunĭ furtunóse lui Tisza. Mai întêiu vorbì A. Pulszky, apoi Weckerle şi Csernatonyi, carĭ cu toţii esprimară părerea, că vorŭ trebuì luate mijlóce de precauţiune, ca astfelŭ de insulte sĕ nu se mai întêmple. Podmaniczky dise, că atacurile lui G. Karolyi n'au pututŭ sĕ svênture din pieptulŭ nimenui stima adêncă şi alipirea, ce-o are faţă de Colomanŭ Tisza.

*

Diarulŭ „Politik“ din Praga scrie sub titlulŭ „**O intervenţiune maghiară în America nordică**“, următórele: „Bărbaţii maghiarĭ „liberalĭ“ nu se îndestulescŭ cu aceea, că lasă popórele nemaghiare sĕ guste din liberalitatea lorŭ, ei voescŭ acum sĕ şi esporteze câte ceva din „libertatea lorŭ“.... Foile slovace din America nordică de multŭ li suntŭ Maghiarilorŭ unŭ spinŭ în ochĭ şi aşa se adresară ei autorităţilorŭ americane cu rugarea, ca aceste sĕ suprime întru câtva acestei foi. Dér o păţiră Maghiarii. „New-Yorker Staats Ztg“ anunţă despre acésta sub titlulŭ „Acésta nu merge aicĭ“ următórele: „Oficiulŭ poliţienescŭ din Pitsburg a fostŭ oficialŭ provocatŭ de că-

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS.“

Unŭ Românŭ mântuitorŭ

alŭ vieţei lui Michael Brekner de Brukenthal.

— Unŭ episodŭ istoricŭ. —

In suplementulŭ dela Nr. 5788 alŭ lui „Sieb. Deut. Tageblatt“ din Sibiiu, dela 22 Decembre 1892, amŭ aflatŭ publicatŭ de d-lŭ Fr. Schuster, sub titlulŭ „*Aus dem Leben Michael Brekners von Brukenthal*“, unŭ episodŭ istoricŭ destulŭ de interesantŭ, pentru ca sĕ fiă cunoscutŭ şi de publiculŭ nostru, cu atâtŭ mai multŭ, că eroulŭ acestui episodŭ e unŭ bravŭ tĕranŭ românŭ, alŭ cărui nume însĕ din fatalitate nu ni-se împărtăşesce din partea autorului. Ar fi însĕ de dorită, ca vre-unulŭ din bărbaţii noştri cărturarĭ de prin părţile Nocrichului sĕ scricéscă de pe la ómenii mai bĕtrânĭ din acele locurĭ după numele acelui Românŭ, ca sĕ se pótă constata în modŭ autenticŭ pentru istoriografia nóstră.

După câteva observărĭ introducĕtóre irelevante, autorulŭ episodului continuă espunerea sa în modulŭ următorŭ:

In matricula celorŭ botezaţĭ în secululŭ alŭ XVII, în opidulŭ Nocrichŭ între cei născuţĭ e indusŭ, cu data de 4 Iulie 1676: Michael, fiulŭ judelui regescŭ Michael Brekner. După terminarea studielorŭ sale juridice, junele M. Brekner primì o funcţiune în serviciulŭ comunei sale natale, trecŭ repede gradele inferióre şi pe la începutulŭ seculului alŭ XVIII-lea elŭ era învestitŭ cu demnitatea de jude regescŭ, tocmai pe când rebeliunea lui Rákoczi străbătuse şi în Transilvania.

Aci la începutŭ disposiţiunea nobilimei fusese favorabilă împĕratului Leopold I, dér mai târdiu devenì ostilă din causa politicei bisericescĭ a guvernului. O parte însĕ a nobilimei, cum şi naţiunea săséscă, rĕmaseră credincióse lui Leopold.

Franciscŭ Rakoczi II se aliase cu Curuţii din Ungaria de nordŭ şi deja pe la 1704 căduse întréga Transilvania în mânile lorŭ, afară de cetăţile săsescĭ. Ei se îndeletniceau acum a nimici bunăstarea nemţéscă prin omorŭ, raptŭ, spoliare şi incendiare. Unulŭ din detaşamentele de curuţĭ îlŭ comanda contele Forgach, care era bogatŭ în proprietăritŭ în Ungaria. Curuţii străbătură prin tóte locurile şi n'a fostŭ cruţată nicĭ pacînica vale a Hortobagiului. Cetele sĕlbatice şi desfrânate erau temute, ca şi pestilenţa, şi când într'una din dile se rĕspândì în Nocrichŭ scirea, că se apropie de acelŭ opidŭ o cétă de Curuţĭ incendiarĭ şi spoliatorĭ, era lucru prea firescŭ, că locuitorii, incapabilĭ de-a se apĕra ei singurĭ, sĕ fiă cuprinşĭ de o frică panică. Ne fiindŭ ei în stare sĕ apere miculŭ castelŭ alŭ bisericei, se deciseră a fugi. Aşa luà fiă-care cu sine câtŭ putù, scóseră vitele de prin grajdurĭ şi căutară adăpostŭ sigurŭ în întinsele mlăştinĭ ale Hortobagiului, coperite cu trestişŭ înaltŭ, unde cei ce nu erau cunoscĕtorĭ ai locurilorŭ, nu-i puteau urmări. Pentru că celŭ ce, neprevĕdĕtorŭ şi fără conducere, totuşĭ ar cuteza sĕ între pe acolo, se înglódă, fără mântuire, şi se espune a plăti cu viéţa uşurinţa sa de minte.

Brekner, care provocase pe cetăţenĭ sĕ rĕmână vitejesce la postulŭ lorŭ şi sĕ pună miculŭ castelŭ alŭ bisericei în stare de apĕrare, rĕmase acolo numai cu puţinĭ inşĭ şi aştepta pe inimicŭ liniştiţĭ şi cu sânge rece, asemenea senatorilorŭ romanĭ.

Inimiculŭ şi apărù în curêndŭ, năvăli omorândŭ, spoliândŭ şi tăciunărindŭ în opidŭ şi în urmă duse în prinsóre pe eroiculŭ jude regescŭ, care cu acéstă ocasiune îşĭ perdù unŭ ochiu.

Contele Forgach, purtândŭ o viuă îngrijire pentru interesele sale private, reflecta, şi nu fără cuvêntŭ, a puté folosi cât mai bine pe numĕroşii prisonierĭ din Transilvania, ca lucrătorĭ pe moşiile sale din Ungaria, şi aşa cei mai mulţĭ din ei au fostŭ duşĭ acolo. Cu ei era şi judele regescŭ din Nocrichŭ. Elŭ era tratatŭ pe piciorŭ egalŭ cu ceilalţĭ prisonierĭ şi la începutŭ trebuia sĕ facă ca şi ei lucrurĭ grele, până ce prin o întêmplare, acum ne mai cunoscută, contele Forgach descoperì bogatele lui cunoscinţe şi ca bărbatŭ, care se pricepea la interesele sale, se şi decise îndată a încrede lui Brekner instruirea celorŭ doi fii ai sĕi.

tră guvernulŭ austro-ungarŭ, ca sĕ suprime fóia slovacă ce apare acolo sub titlulŭ: „Amerikansko Slovanske Noviny“. Rugarea a fostŭ făcută prin mijlocirea Consulului austriacŭ, care în urma unui articulŭ alŭ acestei foi a fostŭ provocatŭ e interveni, deórece acelŭ articulŭ conţinea unŭ atacŭ vehementŭ în contra guvernului austro-ungarŭ. Deşi consululŭ scia, că o astfelŭ de intervenire nu póte avea nicĭ succesŭ, totuşĭ intră în legătură cu poliţia. Firesce, că primi unŭ rĕspunsŭ negativŭ şi guvernulŭ ungurescŭ a trebuitŭ sĕ se mulţuméscă cu aceea, că esemplarele numitei foi sosite în Ungaria au fostŭ arse în modŭ solemnŭ! Se nasce întrebarea, că óre nu s'a pututŭ evita unŭ astfelŭ de blamagiu pentru monarchiă? In oficiulŭ de esterne ar fi trebuitŭ sĕ se scie, că în America nu e terenŭ pentru „arborii de libertate“ maghiarĭ.

*

Ḑiarulŭ englesŭ „Standard“ află din isvorŭ sigurŭ, că **nota ruséscă** privitóre la schimbarea **constituţiei bulgare** nu va statori limitele procederei Rusiei în acésta afacere. Mĕsurĭ se vorŭ lua numai după ce va sosi Giers, ministrulŭ rusescŭ de esterne, care actualmente se află în Italia, de unde apoi se va întórce acasă prin Berlin şi Viena. Se ḑice, că Ţarulŭ e fórte supĕratŭ, aşa că s'ar fi esprimatŭ odată. „Tatălŭ meu nu a eliberatŭ Bulgaria de sub jugulŭ Turcilorŭ, pentru ca acum sĕ cadă în mânile dinastiei catolice Bourbon orleaniste!“

Dacoromânismulŭ

şi politica culturală maghiară.

(Urmare vedĭ Nr. 37.)

XIII

Nisuinţele Ligei culturale.

Nu vrĕu sĕ desvoltŭ, ce mare progresŭ au făcutŭ Românii din România dela unirea principatelorŭ, dér mai alesŭ dela 1864, pe terenulŭ culturalŭ, naţionalŭ şi în viéţa de statŭ. Este cunoscută istoria politică modernă a acestei ţĕrĭ. Fiă-care cetitorŭ de ḑiare scie, că ţéra acésta este unŭ regatŭ constituţionalŭ, ce progreséză grozavŭ, şi are instituţiunĭ moderne de statŭ şi sociale curatŭ democratice. Invĕţămĕntulŭ de tóte gradele se află în mâna statului şi elŭ este obiectŭ de mare îngrijire atâtŭ alŭ parlamentului, câtŭ şi alŭ ţĕrii întregĭ. Intregŭ bugetulŭ anului curentŭ alŭ României se urcă la 174 milióne francĭ, din care pentru portofoliulŭ de instrucţiă se vine 18,553,946 francĭ. Credŭ, că décă tragemŭ o paralelă între bugetulŭ romĕnŭ şi alŭ nostru, resultatulŭ nu va fi pré măgulitorŭ pentru noi. Acésta o şi folosescŭ contra nóstră clevetitorii noştri. In *Replica* studenţilorŭ românĭ universitarĭ din Ungaria cetescŭ cu privire la acésta următórele: „Mai fiă-care statŭ folosesce câte 10, 15, 20% din venitele sale anuale pentru scopurĭ de instrucţiune. România, unŭ statŭ micŭ, c'o poporaţiă abia de 7 milióne, dă pentru scopurile acestea 15 milióne, pe când Ungaria cu estensiune mai mare şi cu 15 milióne de locuitorĭ, nu jertfesce decâtŭ 6,173,018 fl. pentru scopurĭ de instrucţiă.“

Lăsândŭ la o parte tóte celelalte, voiu sĕ observŭ numai atâtŭ, că principiile junimiştilorŭ au adĭ aprópe pe deplinŭ valórea lorŭ întrégă în tendinţele sciinţifice şi culturalŭ-politice române. Vedemŭ adĭ pretutindenĭ semnele vrednice de băgatŭ în sémă ale tendinţelorŭ spre seriositate şi temeinicia. Tóte ramurile literare suntŭ puse în mişcare. In cerculŭ universităţilorŭ din Bucurescĭ şi Iaşĭ ne întâlnimŭ cu tendinţe, carĭ merită cea mai mare atenţiune. Cu unŭ cuvêntŭ, adĭ nu mai aparţine lumei basmelorŭ a vorbi de **adevĕrată** *literatură, sciinţă şi cultură română.* Este de interesŭ a sci, că în tóte aceste mişcărĭ sciinţifice şi literare jócă rolŭ dintre compatrioţii noştri românĭ celŭ puţinŭ 50%.

E fórte firescŭ lucru, décă în activitatea culturală a României fórte mulţĭ dintre compatrioţii noştri românĭ, carĭ jócă rolŭ însemnatŭ, facŭ totŭ posibilulŭ, ca sĕ atragă inteliginţa şi factorii politicĭ din România în lupta activă şi agresivă a Româniilorŭ din Ungaria în contra statului maghiarŭ.

Prima încercare a fostŭ fundarea aşa numitei „*Societatea Carpaţĭ*“, care într'adevĕrŭ n'a fostŭ nimicŭ alta decâtŭ *irredenta română.* Societatea acésta însĕ n'a fostŭ decâtŭ organulŭ câtorva tinerĭ şi politicĭ românĭ ultraiştĭ şi a câtorva ḑiariştĭ şi profesorĭ originarĭ din Ardél. Toastulŭ provocătorŭ alŭ senatorului *Grădişteanu*, ţinutŭ în Iaşĭ, contrabandarea în potriva nóstră a proclamaţiilorŭ revoluţionare făcute de *Săcăşeanu*, *Ciurcu*, şi *Ocăşanu* au datŭ ansă la intervenire diplomatică, alŭ cărei sfîrşitŭ a fostŭ, că guvenulŭ Brătianu i-a espulsatŭ. Este interesantŭ a sci, că irredentiştii aceştia au fostŭ elevii gimnasiului gr. or. din Braşovŭ.

După fiasculŭ „*Societăţii Carpaţĭ*“ nu mai decâtŭ alţĭ ómenĭ iau firele acţiunei. Mai de odată cu „Reuniunea maghiară de cultură din Ardélŭ“ (Kultur egylet) se înfiinţéză „*Liga pentru unitatea culturală a Românilorŭ*“. (Aicĭ gresesce autorulŭ: Kulturegyletulŭ s'a formatŭ în 1885, Liga însĕ abia în 1881). Societatea acésta ḑice, că de ea stă departe orĭ ce irredentismŭ. Ea nu vrea altceva, decâtŭ a uni pe Românĭ în cultura naţională română, locuéscă ei orĭ unde şi în orĭ ce statŭ. Ea n'are de-a face cu raporturile politice ale Româniilorŭ, carĭ trăescŭ pe teritoriu streinŭ, decâtŭ numai în punctulŭ încâtŭ acei Românĭ suntŭ împiedecaţĭ în desvoltarea lorŭ culturală naţională. Sentimentulŭ frăţescŭ şi consciénţa aparţinerii la acelaşĭ sânge demandă, ca Românii din România liberă sĕ şĭ ridice glasulŭ în favórea fraţilorŭ Românĭ apăsaţĭ, ca naţiune, încâtŭ acésta o permitŭ raporturile politice esterne fără de periclitarea esistenţii statului românŭ. Ea n'are tendinţe politice, orĭ irredentiste, pentrucă nu vrea anexarea la România a teritoriilorŭ locuite de Românĭ, ci numai progresulŭ culturalŭ alŭ fraţilorŭ lorŭ în direcţiă naţională. Mai multŭ este atacatŭ progresulŭ culturalŭ alŭ Româniilorŭ din Ungaria, fiindcă numai aicĭ elŭ stă faţă în faţă c'o direcţiă desnaţionalisătóre, spriginită de tóte mijlócele statului, — cu maghiarisarea. Când Liga spriginesce în direcţia acésta pe Românii din Ungaria, nu comite nimicŭ rĕu în potriva monarchiei Habsburgilorŭ, fiindcă este în interesulŭ acestei monarchii, a se preface într'o astfelŭ de monarchiă federalistică, în care tóte naţiunile ce-o locuescŭ, sĕ-şĭ afle unŭ cercŭ politicŭ, care sĕ le garanteze independenţa naţională.

Take Ionescu, actualulŭ ministru de culte alŭ României a publicatŭ anulŭ trecutŭ o scriere volantă despre politica esternă a României, în care între altele ḑice următórele: „Şi monarchia habsburgică, din causa popórelorŭ sale numĕróse deosebite prin limbă şi datinĭ este naturalŭ, că trebue sĕ stea sub influenţa descompunătóre a principiului naţionalŭ, şi totuşĭ fiăcare din aceste elemente aruncate încóce şi încolo în modŭ atâtŭ de împestriţatŭ, cauta sĕ recunóscă, că unirea lorŭ pe o óre-care basă este o necesitate neînlăturabilă. Spre norocirea lorŭ ele şi au acéstă basă, aflată deja de multŭ, adecă alăturarea poporaţiunei cu mai multe limbĭ şi cu tradiţii absolutiste monarchice, la corónă. Pe basa acestei uniunĭ Austria nu numai că a stăpânitŭ ci a şi progresatŭ. Deşi ideia acésta nu póte cuprinde aşa de uşorŭ terenŭ în Ungaria, din causa obstinaţiei Maghiarilorŭ, totuşĭ cu timpulŭ ea îşĭ va ajunge ţinta, fiindcă *Ungaria este prea slabă de a sta pe propriile ei picióre* şi astfelŭ cu timpulŭ ea necondiţionatŭ trebue sĕ devină unŭ statŭ federalisticŭ — orĭ trebue sĕ se pustiască; — a treia alternativă nu se póte da.“

Conducĕtorii Ligei ḑicŭ, că atuncĭ când ei lucréză pentru strătormarea Ungariei într'unŭ statŭ federativŭ şi poliglotŭ, ei şi cu Românii din Ungaria nu pretindŭ nicĭ unŭ lucru nou, deórece totdéuna statulŭ maghiarŭ, chiar şi în culmea înflorirei sale, n'a fostŭ, decâtŭ unŭ statŭ poliglotŭ cu structură federale, nicĭ nu tindŭ la ceea ce ar periclita esistenţa lui, fiindcă este chiar în interesulŭ naţiunei maghiare, ca mulţumindu şĭ naţionalităţile prin autonomia pretinsă de ele, sĕ-şĭ asigureze esistenţa pentru alţĭ o miiă de anĭ, şi prin acésta şi monarchia habsburgică. Actroarea statului unitarŭ cu limba maghiară silesce pe naţionalităţĭ, sĕ caute ajutorŭ la inimicii Maghiarilorŭ şi ai monarchiei. Astfelŭ déră susţinerea pe viitorŭ a politicei maghiare este unŭ periculŭ statornicŭ pentru monarchia habsburgică şi pacea europénă. Din causa acésta *cestiunea română din Ungaria nu este numai o cestiune, ce intereséză pe Maghiarĭ, ci este şi o cestiune europénă.* Mişcările române din Ardélŭ nu potŭ avé altŭ scopŭ, decâtŭ a susţiné acéstă cestiune mereu la ordinea ḑilei.

(Va urma).

SCIRILE ḐILEI.

— 10 (22) Martie.

„Nicĭ de Dumneḑeu nu ne tememŭ.“ Este sciutŭ, că la 19 Martie n. kossuthiştii din Budapesta au serbatŭ ḑiua de 15 Martie 1848. O mare adunare a fostŭ în Pesta, s'au ţinutŭ vorbirĭ înfocate, s'au golitŭ paharĕ de vinŭ şi şampaniă şi multe „éljenurĭ“ kossuthiste au spartŭ aerulŭ. Intre alţii vorbi şi contele *Karolyi* Gabor. Elŭ ḑise între altele: „Statulŭ cere dare, dér nu dă dreptŭ de alegere. Décă le place sângele nostru, atuncĭ trebue sĕ avemŭ şi voturĭ. Voiu folosi prima ocasiune, ca atâtŭ în numele meu, câtŭ şi alŭ soţilorŭ mei de principii sĕ facŭ în dietă o propunere faţă cu introducerea sufragiului universalŭ. „Noi nu ne sfărmămŭ capulŭ cu aceea, décă cei de susŭ se supĕră. Aceia trebue sĕ se témă, pe carĭ naţiunea e supĕrată. *Noi nu ne tememŭ de nime, nicĭ chiar de Dumneḑeu*“. Făcŭ apoi propunerea ca sĕ se trimită din adunare o telegramă lui Kossuth, ceea ce s'a primitŭ şi s'a făcutŭ. — Contele Karolyi a mersŭ mai departe chiar şi decâtŭ împĕratulŭ germanŭ, care de Dumneḑeu totuşĭ se teme.

—x—

Cătră alegĕtorii românĭ din comitatulŭ Timişŭ publică „Luminătorulŭ“ unŭ apelŭ subscrisŭ de d-nii protopopĭ: G. Crepiunescu, V. Hamsea, I. Pinciu, Dr. Tr. Putici, A. Drăganŭ. Apoi redactorii şi advocaţii: P. Rotariu, I. V. Barcianu, E. Ungurianu, I. M. Roşu, Dr. L. Simonŭ, G. Lazarŭ, Dr. A. Novacŭ, V. Papŭ. Preoţii: I. Istinŭ, V. Prohabŭ, V. Traila, G. Gasparŭ, L. Şiepeţianu D. Iorga, G. Lupşa, P. Iancu, G. Rusu, Al. Crăciunescu şi P. Caprariu. In acestŭ apelŭ se învită alegĕtorii românĭ din comitatulŭ Timişului sĕ ia parte în numĕrŭ câtŭ mai mare la adunarea publică, ce se va ţiné în Fabriculŭ Timişorii, Joi în 18 (30) Martie.

—x—

Preşedinte alŭ camerei austriace, în loculŭ lui Dr. Smolka, a fostŭ alesŭ cav. de *Clumecky*, cu 249 voturĭ. Cehii tinerĭ şi Croaţii s'au abţinutŭ dela votare. Nou alesulŭ preşedinte mulţămi între, aplausele camerei, pentru încrederea şi onórea arătată.

—x—

Corŭ opritŭ. Fóia sêrbéscă „*Branik*“ aduce scirea, că autorităţile unguresci din Neoplanta n'au datŭ permisiune corului rusescŭ *Slavianskij* sĕ cânte. Fóia sêrbéscă îşĭ esprimă cu dreptŭ cuvêntŭ adênca sa indignaţiune pentru acéstă faptă necalificabilă a autorităţilorŭ unguresci din Neoplanta.

—x—

Londra şi Vaticanulŭ. Din Roma se telegrafiéză, că între Vaticanŭ şi Londra se facŭ acum tratărĭ seriόse pentru restabilirea raporturilorŭ diplomatice. Se vorbesce, că Vaticanulŭ va trimite în Londra unŭ internunciu, ér Anglia va trimite pe lângă scaunulŭ apostolicŭ unŭ ministru investitŭ cu depliнă putere de a representa interesele englese.

—x—

Banchetŭ în onórea lui Strossmayer. In 19 Martie oposiţia croată a datŭ în Agram unŭ mare banchetŭ în onórea episcopului Strossmayer, din incidentulŭ ḑilei sale onomastice.

—x—

Alŭ XI congresŭ alŭ corpului didacticŭ românŭ se va ţiné la Galaţĭ, în ḑilele de 22, 23 şi 24 Martie v., în care se va discuta: Metodulŭ de predare alŭ sciinţelorŭ naturale în învĕţămĕntulŭ primarŭ. Inscrierile se facŭ la d-lŭ secretarŭ

Prin acésta, sórtea lui Brekner se mai înbunĕtăţi încâtva. Preste ḑi elŭ da instrucţiă copiilorŭ de conte, dér când sosea séra şi instructorulŭ îşĭ împlinise datoria, era dusŭ érăşĭ în şopronulŭ construitŭ anume pentru prisonerĭ şi ghintuitŭ peste nópte în aceeaşĭ liniă cu conprisonierii sĕi, de unŭ lanţŭ lungŭ. Lunĭ întregĭ a durmitŭ atuncĭ pe pămêntulŭ vêrtosŭ tatălŭ lui Samuel Brukenthal.

Se întêmplă însĕ într'o ḑi, ca unui Românŭ comprisonierŭ din G i ş a s a i n f e r i ó r ă, care durmea pe acelaşĭ aşternutŭ cu prea învĕţatulŭ jude regescŭ, sĕ-i succédă, aflându-se la lucru pe câmpŭ, sĕ fugă neobservatŭ de nimenĭ şi după o lungă pribegire sĕ se reintórcă la loculŭ sĕu natalŭ.

Prin ce şi-a sciutŭ câştiga Brekner favorulŭ acestui Românŭ, nu o putemŭ sci, faptŭ însĕ e, că acesta nu multŭ după reintórcerea sa acasă apărù înaintea multŭ îngrijatei soţii a lui Brekner, o fiică a preotului din Nocrichŭ Iohann Conrad, care împreună cu ceilalţĭ se refugiase şi ea în bălţile Hortobagiului, 'i făcù împărtăşirĭ despre loculŭ, unde se află bărbatulŭ ei, şi se oferì, ca sub anumite condiţiunĭ sĕ mântuéscă pe judele regescŭ.

După ce condiţiunile lui au fostŭ acceptate, elŭ cerù sĕ 'i se dea cei mai bunĭ doi cai din grajdulŭ judelui regescŭ, o modestă sumă de banĭ de cheltuială şi o pilă bună. Cu acestea Românaşulŭ nostru o pornì la drumŭ. Pe unŭ calŭ călărea elŭ, ér pe celalaltŭ îlŭ ducea de frêu alăturĭ, şi după multe ocolurĭ ajunse în fine sdravĕnŭ şi sănĕtosŭ la moşia contelui. Elŭ ascunse caii într'unŭ tufişŭ desŭ de răchite şi provĕḑutŭ în de ajunsŭ cu merinde; elŭ aştepta acum sosirea nopţii favorabile. In fine într'o nópte întunecată şi furtunósă, légă caii bine şi pornesce spre şopronŭ într'unŭ timpŭ, pe când cum bine scia elŭ, că străjile durmeau şi prisonierii erau legaţĭ de lanţŭ. Ajunsŭ acolo pe nevĕḑute, elŭ deştéptă din somnŭ pe judele regescŭ, taiă cu pila veriga de lanţŭ şi fericitŭ ajunge cu celŭ mântuitŭ în desişulŭ de rĕchite şi pléćă în galopŭ puternicŭ spre patria lorŭ.

Sigurŭ, că în diminéţa următóre Forgach va fi primit scirea despre fuga instructorului sĕu cu o scrâşnire tiranică de dinţĭ, dér despre o urmărire a lui nu se scie nimicŭ şi aşa judele regescŭ şi bravulŭ Românaşŭ ajunseră tefĕrĭ în Nocrich, unde domnia o bucuriă generală pentru mântuirea iubitului domnŭ.

Românulŭ din Gişasa inferiórá însĕ şi descedenţii lui au avutŭ în urmă întotdéuna intrare liberă în casa lui Brekner şi au fostŭ, precum şi o condiţionaşe mântuitorulŭ, primiţĭ totdéuna în modŭ ospitalŭ şi bogatŭ dăruiţĭ“.

Nouĕ nu ne vine a crede, că bravulŭ şi generosulŭ nostru Românaşŭ sĕ-şĭ fi condiţionatŭ aşa ceva dela celŭ, pe care l'a mântuitŭ cu atâta devotamentŭ desinteresatŭ, ci aceea, ce a făcutŭ Brekner şi familia sa pentru Românulŭ nostru, n'a fostŭ, decâtŭ împlinirea unui postulatŭ alŭ celei mai elementare recunoscinţe, care nu póte fi condiţionată, pentru-că ea se înţelege de sine.

Nu multŭ după mântuirea sa a fostŭ Brekner nobilitatŭ. Elŭ a muritŭ la 1736.

i.—g.—b.

C. C. Dobrescu, profesorŭ la liceulŭ Sf Sava, strada scaune 47.

—x—

Descoperire archeologică. In dilele trecute s'a aflatŭ în Hatvanŭ, pe teritoriulŭ fabricei de zaharŭ, o secure din epoca de bronzŭ.

—x—

In contra Evreilorŭ. Din Berlinŭ se telegrafiéză: Conservatorii din Reichstag, vorŭ sĕ facă propunerea, ca guvernulŭ sĕ presinte unŭ proiectŭ de lege, care sĕ opréscă imigraţia Evreilorŭ în Germania, pentru cei ce nu suntŭ supuşĭ germanĭ.

—x—

Têrgŭ de sĕptĕmână în Zêrnescĭ. Ministrulŭ ung. de comerciu a autorisatŭ, ca în comuna Zêrnescĭ din comitatulŭ Făgăraşului, sĕ se ţină têrgŭ în fiă care sĕptĕmână.

—x—

Musica militară, va da unŭ concertŭ în sala hotelului „Europa", Duminecă în 26 Martie n. c. Din interesantulŭ programŭ amintimŭ cu deosebire Nr. 4: Rugăciunea Desdemonei din op. „Othello" şi nr. 7. „Aus vergangenen Zeiten", fo istorice din albumŭ de Bötger. Incepu tulŭ la $^{1}/_{2}8$ óre séra. Preţulŭ de intrare 30 cr.

—x—

Concertŭ (Liedertafel.) Reuniunea germană de cântărĭ, din locŭ, va da unŭ concertŭ Sâmbătă în 25 Martie n. c. în sala hotelului Centralŭ Nr. 1 sub conducerea prof. Rudolf Lassel. Inceputulŭ la $^{1}/_{2}8$ óre séra. Programa este interesantă şi variată.

Societatea geografică română sub *Augusta presidenţiă a M. S. Regelui* şi a *Alteţei Séle Regale Principelui Ferdinand.* Conformŭ art. 13 din statutele Societăţii, subsemnaţii, în numele Comitetului, au onóre a convoca pe toţĭ domnii societarĭ a se întruni în adunare generală la 13, 14 şi 15 Martie 1893 la $8^{1}/_{2}$ óre séra, în sala de şedinţe a Senatului.

Şedinţele vorŭ fi presidate de Majestatea Sa Regele.

Programa lucrărilorŭ: In diua de 13 Martie, $8^{1}/_{2}$ óre séra: 1) Darea de sémă anuală a d-luĭ secretarŭ generalŭ George I. Lahovari; 2) D-lŭ Stefănescu Grigore: Patru dile la Castelulŭ Rüshmor în Anglia; 3) D-nulŭ Teodorescu Dim. G.: Cronica din Nürnberg; 4) D-lŭ Tocilescu Grigore: Valurile romane din Dobrogea.

In diua de 14 Martie $8^{1}/_{2}$ óre séra: 1) Raportulŭ asupra lucrărilorŭ puse la concursŭ (patru elaborate); 2) D-lŭ Ionescu-Gionŭ: Dacia Caterinei II; 3) Dlŭ Burada Theodorŭ: O călĕtorie la Românii din Bithinia (Asia mică); 4) D-lŭ Kiru: Rectificarea cursului rîurilorŭ marĭ ale ţĕrii.

In diua de 15 Martie $8^{1}/_{2}$ óre séra: 1) D-lŭ Nacianŭ I.: Geografia economică a României; 2) D-lŭ Dimitrescu-Agraru (Ploescĭ): Délulŭ mare şi viţa americană; 3) Presentarea şi aprobarea socotelelorŭ pe anulŭ 1892; 4) Votarea bugetului pe 1893; 5) Votarea mai multorŭ propunerĭ ale comitetului şi votarea de noi membrii.

Bucurescĭ, Februarie 1893.

Vice-preşedinţĭ: *Generalŭ G. Manu.*
Generalŭ C. Barozzi.
Secretar-Generalŭ: *G. I. Lahovari*,

NB. Tribunele şi lojile din sala Senatului suntŭ la disposiţia publicului, care arŭ dori sĕ asiste la aceste conferinţe.

ACADEMIA ROMÂNA.

Sesiunea generală din anulŭ 1893.

— —

Raportulŭ secretarului generalŭ asupra lucrărilorŭ făcute în anulŭ 1892—93.

Urmare din Nr. 50 alŭ „Gaz. Trans."

Publicaţiunile Academiei

In cursulŭ anului s'au făcutŭ următórele publicaţiunĭ:

1. Din *Analele Academiei* s'au tipăritŭ:

a). *Tomulŭ XIV*, cuprindêndŭ *Partea administrativă şi desbaterile din anulŭ 1891—92.*

b). *Tomulŭ XII— Memoriile Secţiunei literare* s'a terminatŭ prin memoriulŭ P. S. Ep. Ghenadie alŭ Rîmnicului despre „Douĕ manuscrise românescĭ din secululŭ XVII."

c). *Tomulŭ XII—Memoriile Secţiunei istorice* s'a încheiatŭ prin terminarea tipărirei numeróselorŭ documente anexate la „Memoriulŭ asupra periódei din istoria Românilorŭ dela 1774—1786" de d-lŭ V. A. Urechiă. Pentru mai uşóra întrebuinţare a bogatului materialŭ de documente istorice cuprinse şi anexate la acestŭ memoriu, s'a făcutŭ şi tipăritŭ la finele volumului unŭ indice cronologicŭ completŭ alŭ tuturorŭ documentelorŭ.

d). In *Tomulŭ XIV—Memoriile Secţiunei literare* s'a tipăritŭ memoriulŭ d lui membru corespondentŭ T. D. Speranţă şi alŭ d-lui B. P. Hasdeu despre Genealogia popórelorŭ balcanice. Acestŭ volumŭ se va încheia cu discursulŭ de recepţiune alŭ d-lui I. Vulcanŭ despre fabulistulŭ Dimitrie Ţichindealŭ, discursŭ cetitŭ în sesiunea trecută şi alŭ cărui manuscrisŭ se află încă la autorŭ pentru revisiune şi completare.

2. *Nascerea şi Inmormêntarea la Românĭ de d lŭ S. Fl. Marianŭ* a întrunitŭ în sesiunea trecută voturile d-vóstre pentru acordarea premiului Eliade-Rădulescu, la alŭ cărui concursŭ s'a presentatŭ. Decisiunea luată de Academie în sesiunea din 1891, ca membrii ei sĕ nu mai pótă presenta lucrările lorŭ la nicĭ unŭ concursŭ, a împedecatŭ a se da d-lui Marianŭ valórea premiului, care se acordase lucrărei sale înainte de a se cunósce numele. In vederea însemnătăţei lucrărei şi dupa hotărîrea Academiei acéstă scriere a fostŭ tipărită, după cererea autorului, în douĕ volume deosebite: „Nascerea la Românĭ" şi „Inmormêntarea la Românĭ".

3. Din *Istoria lui Herodot*, în traducerea premiată a d-lui D. I. Ghica, s'au mai tipăritŭ cólele 20—23, ajungêndŭ până la cap. 193 din Cartea I.

4. Din colecţiunea discursurilorŭ şi alocuţiunilorŭ rostite de M. S. Regele în cursulŭ întêilorŭ 25 anĭ de domniă (1866—1891), conformŭ decisiunei luate în sesiunea din 1890, s'au tipăritŭ până acum 10 cóle. Lucrarea va continua şi sperămŭ sĕ fiă terminată în anulŭ viitorŭ.

5. Au rĕmasŭ a se tipări în anulŭ viitorŭ:

a) Ţĕranulŭ românŭ de d-lŭ Gr. G. Tocilescu, lucrare premiată la 1892.

b) Catalogulŭ monumentelorŭ epigrafice şi sculpturale din Museulŭ naţionalŭ de anticităţĭ, de d-lŭ Gr. G. Tocilescu.

c) Flora Dobrogei de d-lŭ Dr. D. Brândză, lucrare premiată la 1887.

d) Tomulŭ II din *Psaltirea publicată românesce la 1577 de Diaconulŭ Coresi*, din care colegulŭ nostru d-lŭ B. P. Hasdeu, însărcinatŭ cu acéstă ediţiune, a tipăritŭ primele 4 cóle.

6. Din *Etymologicum magnum Romaniae* colegulŭ nostru d-lŭ *B. P. Hasdeu* a încheiatŭ tomulŭ II, terminândŭ literele *A* şi *Â*. A începutŭ apoi tomulŭ III, din care fasciôra 1, cuprindêndŭ litera *B* până la cuvêntulŭ *Ban* inclusivŭ, este terminată şi vi-se va presenta chiar în cursulŭ acestei sesiunĭ.

7. D-lŭ colegŭ *V. A. Urechiă* a continuatŭ la tipografia Statului tipărirea scrierei sale *Istoria culturei naţionale.* — *Istoria Şcólelorŭ dela 1800—1684* scriere căreia Academia i-a acordatŭ în 1890 premiulŭ Eliade Rădulescu. D-lŭ Urechiă a presentatŭ tomulŭ II alŭ acestei publicaţiunĭ, cuprindêndŭ anii 1838—1848.

8. *Darurĭ şi schimbŭ de publicaţiunĭ.* — Pentru îndestularea cererilorŭ primite s'a decisŭ a se dărui în parte séu în totalŭ publicaţiunile Academiei următórelorŭ instituţiunĭ române de cultură:

Seminariului istorico epigraficŭ dela Facultatea de litere din Bucurescĭ.

Şcólei centrale de fete din Bucurescĭ.

Societăţei de lectură a Institutului teologicŭ din Aradŭ.

Reuniunei învĕţătorilorŭ românĭ dela Timişóra.

Reuniunei învĕţătorilorŭ gr. cat. dela Sibiiu.

Nouĕ relaţiunĭ de schimbulŭ publicaţiunilorŭ s'au stabilitŭ cu următórele instituţiunĭ sciinţifice străine:

Institut National Genevois, Genéve.

Société archéologique Orléanaise, Orléans.

Société française d'archéologie, Parisŭ.

Şcóla superióră, în Sofia.

(Va urma).

Cestionariŭ istoricŭ*)

de

Nic. Densuşianu.

(Urmare).

II.

57. Ce spuneau bĕtrânii, *de unde se trage nemulŭ nostru românescŭ?*

— şi cine a adusŭ pe Românĭ în tĕrile acestea?

58. Vorbiau ceva bĕtrânii, că strămoşii noştri înainte de a veni aicĭ au locuitŭ lângă mărĭ, orĭ lângă locurĭ năsipóse?

59. Ce spuneau bĕtrânii, cum au venitŭ strămoşii noştri aicĭ?

— au venitŭ ei ca ţĕranĭ (plugarĭ)?

— ca militarĭ (cătane)?

— ca păstori?

— ca băiaşĭ?

— ca luntraşĭ, plutaşĭ, navigatorĭ?

— orĭ ca neguţătorĭ?

60. Ce se spune, pe ce drumurĭ au venitŭ strămoşii noştri, când au descălecatŭ dênşii mai întêiu în ţéra acésta?

61. Ce se vorbesce când au venitŭ strămoşii noştri în ţĕrile aceste au aflatŭ dênşii aicĭ pe alţĭ ómenĭ, şi cum au fostŭ primiţĭ de ómenii aceştia, bine orĭ rĕu?

62. Se vorbesce ceva pe acolo despre unŭ vitézŭ cu numele de *Trăianŭ* séu *Troianŭ?*

— cu cine s'a bătutŭ dênsulŭ?

— şi unde era scaunulŭ domniei sale?

63. Prăznuesce cine-va pe acolo pe unŭ sfântŭ cu numele de *Traianŭ?*

64. Se vorbesce ceva în poporulŭ de acolo despre o cetate mare cu numele de *Roma*, şi ce spuneau bĕtrânii despre cetatea acésta?

65. Se află cum-va pe acolo vre-unŭ satŭ, vre unŭ cătunŭ, orĭ locŭ, cu numele de *Roma* orĭ *Ruma?*

66. Se aude pe acolo în gura poporului cuvêntulŭ *Râmleanŭ?*

— şi ce ómenĭ se înţelegŭ pe acolo sub numele Râmlenĭ?

67. Se află acolo la cine-va vre-o *cronică vechiă*, scrisă cu mâna (netipărită), în care sĕ se spună *de unde au venitŭ Românii* şi cum s'au aşedatŭ ei în ţĕrile aceste?

III.

68 Ce spuneau bĕtrânii, cum s'a întemeiatŭ *satulŭ*, *têrgulŭ* séu *oraşulŭ* de acolo?

69. Ce obiceiurĭ erau pe acolo în vechime, când se întemeia unde-va *unŭ satŭ nou?*

70. Se pomenesce ceva în poporŭ, că atuncĭ se încungiura hotarulŭ satului cu o b r a z d ă d e p l u g ŭ?

71. Se vorbesce ceva în poporŭ, că atuncĭ, când au descălecatŭ Românii aicĭ, arŭ fi *încunjuratŭ cine-va ţera acésta cu o brazdă de plugŭ?*

72. Se vorbesce ceva în poporŭ despre unŭ *plugŭ de aurŭ* séu despre unŭ *plugŭ de aramă?*

— ce brasde s'au trasŭ cu plugulŭ acesta?

— şi unde se află ascunsŭ plugulŭ acesta?

73. Ce spuneau ómenii bĕtrânĭ, cum au câştigatŭ strămoşii lorŭ pămênturile de arătură, fênaţele şi munţii de acolo?

74. Se povestesce ceva în poporŭ, că odată s'ar fi împărţitŭ între ómenĭ pĕmênturile de arătură şi de fênaţe?

— cum s'au făcutŭ împărţela acésta?

— s'au trasŭ cumva pămênturile la sorţĭ?

75. Ce se vorbesce pe acolo, în vremile vechĭ au avutŭ toţĭ sătenii părţĭ asemenea de marĭ din pămênturile de arătură şi de fânaţe?

76. Se vorbesce cevu în poporŭ, că odată ómenii din satele de acolo nu aveau sĕ plătéscă stăpânirei nicĭ unŭ felŭ de dare?

77. Ce spuneau bĕtrânii, cine a adusŭ mai întâiu în ţéra acésta grâulŭ şi celelalte felurĭ de bucate?

78. In câte câmpurĭ e împărţitŭ hotarulŭ satului de acolo?

— şi cum se numescŭ diferitele câmpurĭ de arătură, orĭ părţĭ de hotare?

79. Se află pe acolo vre-unŭ câmpŭ de arătură, orĭ drumurĭ de hotare cu numirĭ cam asemenea cuvintelorŭ următóre: Decumanus, Cardo, Limes?

80. Drumurile hotarului de acolo se încrucişéză cumva în mijloculŭ satului?

— şi în ce direcţiune mergŭ?

— spre rĕsăritŭ-apusŭ şi médădi-médănópte?

81. In ce direcţiune mergŭ acolo holdele séu pămênturile de arătură cu capetele lorŭ?

— décă au una şi aceeaşĭ direcţiune în tóte câmpurile de arătură?

82. Ce felŭ de proprietate de pămêntŭ se înţelege acolo sub numele de „m o ş ŭ" şi de „b ĕ t r â n ŭ"?

83. Ce felŭ de pămênturĭ se înţelegŭ acolo sub numirea de:

— agru? — curea? — delniţă? — desetină? — falce? — funie? — holdă? — islasŭ? — imasŭ? — jirebie? — lanŭ? — lazŭ? — locŭ bĕtrânescŭ? — meşdină? — pămêntŭ viranŭ? — obrejă? — obraţe? — ogorŭ? — pogonŭ? — ponorŭ (ponóre)? — rozorŭ? — sórte? — sfóră?

84. Ce înţelege poporulŭ pe acolo sub numele de codru de pămêntŭ?

[Va urma.]

*) Rugămŭ pe toţĭ d-nii, cărora le zace la inimă luminarea faptelorŭ marĭ şi strălucite ale străbunilorŭ noştri, şi anume, rugămŭ pe toţĭ bărbaţii noştri literaţĭ, advocaţĭ, preoţĭ, profesorĭ şi învĕţătorĭ sĕ binevoiéscă a ne trimite rĕspunsurile sale la Cestionariulŭ de faţă. Indată ce o persónă póte sĕ ne rĕspundă chiar şi numai la 2 séu la 3 întrebărĭ va face fórte bine sĕ pună pe hârtiă informaţiunile aceste şi sĕ ni le trimită cu poşta. In modulŭ acesta memoria multorŭ evenimente şi fapte marĭ va trece şi la posteritatea nóstră.

Literatură.

A apărutŭ:

Carte de cetire pentru clasa III gimnasială, reală şi pentru şcólele superióre de fete, de *Virgilŭ Oniţiu*, profesorŭ. Editura librăriei Nicolae I. Ciurcu, în Braşovŭ. Formatŭ 8⁰ de 189 pag. Preţulŭ 1 fl.

Telegr. part. a „Gaz. Trans."

Şimleulŭ Silvaniei, 22 Martie. Adunarea alegĕtorilorŭ românĭ din cerculŭ Şimleului, convocată pe 24 curentŭ pentru a protesta în contra politicei bisericescĭ a guvernului **este oprită**, *la ordinŭ mai înaltŭ.*

DIVERSE.

Cum declară amorŭ învĕţaţii. — *Doctorulŭ*: Arată-mĭ pulsulŭ d-şóră. Bate cu 20 mai multŭ ca de obiceiŭ. Intocmai ca alŭ meu. Aşa dér potŭ sĕ credŭ că mĕ iubeştĭ. *Advocatulŭ:* Te iubescŭ dragă Marióră, şi te provocŭ sĕ depui şi d-ta o asemenea mărturisire. *Matematiculŭ*: Presupunerea e că mĕ iubeştĭ. Documentarea e că şi eu te iubescŭ. Resultatulŭ finalŭ: Cândŭ dintre douĕ persóne, una iubesce pe cea-l'altă, atuncĭ ele se iubescŭ reciprocŭ. Aşa dér noi ne iubimŭ. *Chimistulŭ*: Dă-mĭ voiă d-şóră sĕ mĕ combin aşa de bine cu d ta, în câtŭ orĭ-ce analisă sĕ fie imposibilă. *Filosofulŭ*: D şóră dragă, multă vreme m'am îndoitŭ despre existenţa reală a lumii, dér acum de vreme, ce d-ta escĭ lumea mea întrégă, nu mĕ îndoiescŭ. *Electricianulŭ*: Auleo Marghioliţo, când te vĕdŭ parcă-sŭ electrizatŭ. Lasă sĕ trécă dela mine la d-ta schînteile electrice ale iubireĭ. *Sociologulŭ:* Am constatatŭ că în oraşulŭ nostru se căsĕtorescŭ pe sĕptămână în numĕrŭ rotundŭ 30 de părechĭ. In sĕptĕmâna acésta nu s'au căsătoritŭ de câtŭ 29. Haide sĕ fimŭ noĭ a 30 păreche. *Botaniculŭ*: D-şóră nu vreĭ sĕ prinzĭ rădăcinĭ şi sĕ înflorescĭ în inima mea?

Proprietarŭ **Dr. Aurel Mureşianu.**
Redactorŭ responsabilŭ: **Gregoriu Maiorŭ.**

Cursul la bursa din Viena.

Din 21 Martie 1892.

Renta ung. de aurŭ 4% . . .	115.70
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½%	95.50
„ „ „ „ argint 4½%	122.85
oblig. „ „ „ de ost. I. emis.	101.80
„ „ „ „ „ „ II „	120.10
„ „ „ „ „ „ III „	—.—
Bonurĭ rurale ungare	—.—
„ „ croato-slav. . . .	95.75
Despăgubirea dijmei de vin . .	—.—
Imprum. ung. cu premii. . . .	97.50
Losurĭ pentru reg. Tisei și Seghed.	154 75
Renta de hârtie austr.	145.25
„ „ argint „	98.75
„ „ aurŭ „	98.70
Losurĭ din 1860	117.15
Acții de ale Băncei austro-ung .	148 50
„ „ „ ung. de credit.	987.—
„ „ „ aust. de credit.	409.50
Argint	349.50
Galbenĭ imp.	5.70
Napoleondorĭ	9.64½
Mărcĭ imp. germ.	59.35
London (lire sterlinge)	121 25
Rente de corône austr. . . .	—.—
„ „ „ ungară . . .	96.90

Cursul pieței Brașov.

Din 22 Martie 1893.

Bancnote rom.	Cump.	9.54	Vênd.	9.58
Argintŭ român.	„	9.48	„	9.53
Napoleon d'orĭ	„	9.58	„	9.62
Galbenĭ	„	5 60	„	5.65
Ruble rusescĭ	„	1.26½	„	—.—
Mărcĭ germane	„	58.70	„	59.20
Lire turcescĭ	„	—.—	„	—.—
Scrisurĭ fonc. Alb. 6%		101.—	„	—.—
„ „ „ 5%		—.—	„	—.—

Sosirea și plecarea trenurilorŭ în Brașovŭ.

I. Plecarea trenurilorŭ:

1. Dela Brașovŭ la Pesta

Trenulŭ mixtŭ: 4 óre 20 min. diminéța.
Trenulŭ accel.: 2 óre 18 min. după am.
Trenulŭ de persóne: 7 óre 23 min. séra.

2. Dela Brașovŭ la Bucurescĭ:

Trenulŭ accel.: 5 óre 15 minute dimin.
Trenulŭ mixtŭ: 11 óre înainte de amédĭ.
Trenulŭ accel.: 2 óre 19 min. după am.

3. Dela Brașovŭ la Zĕrnescĭ:

Trenulŭ mixtŭ: 9 óre 5 min. diminéța.
Trenulŭ mixtŭ: 5 óre 13 min. după am.

Dela Brașovŭ la Ch.-Oșorheiu.

Trenulŭ mixtŭ: 5 óre 20 min. diminéța.
Trenulŭ mixtŭ: 8 óre 50 minute a. m.
Trenulŭ mixtŭ: 3 óre 10 min. după am.

Sosirea trenurilorŭ în Brașovŭ:

1. Dela Pesta la Brașovŭ:

Trenulŭ de persóne: 8 óre diminéța.
Trenulŭ accel.: 2 óre 9 min. după am.
Trenulŭ mixtŭ: 10 óre 5 minute séra.

2. Dela Bucurescĭ la Brașovŭ:

Trenulŭ accel: 2 óre 18 min. după am.
Trenulŭ mixtŭ: 6 óre 58 minute séra.
Trenulŭ accel.: 10 óre 17 minute séra.

3. Dela Zĕrnescĭ la Brașovŭ.

Trenulŭ mixtŭ: 6 óre 2 min. diminéța.
Trenulŭ mixtŭ: 1 óră 14 min. după am.

4. Dela Ch.-Oșorheiu la Brașovŭ.

Trenulŭ mixtŭ: 8 óre 25 min. diminéța.
Trenulŭ mixtŭ: 5 óre 32 min. după am.
Trenulŭ mixtŭ: 9 óre 25 min. séra.